

WORK-SHOP OM KYSTSEL

KYSTSEL (STEINKOBBE OG HAVERT)

FRA

PROBLEM TIL VERDISKAPNINGSRESSURS

Den som ser begge sider av et problem, ser ingenting i det hele tatt.

Oscar Wilde

Forord:

Kystselen er en ressurs som i dag ikke forvaltes optimalt. Verken i forhold til å utnytte det potensiale som den representerer, eller i forhold til å holde bestanden på et nivå som er hensiktsmessig i forhold til å utnytte andre ressurser langs norskekysten. Vi har i dag en forvaltning hvor bare en liten del av den totale anbefalte kvote blir beskattet.

Fra mange hold blir det hevdet at mengden sel i sjøen øker. Flere steder er populasjonene av sel så store at høsting er nødvendig for å holde bestandene på et fornuftig nivå.

Etter hvert som fiskeriene har fått økt betydning er selens status endret fra å være en viktig og nødvendig ressurs, til å bli betraktet som en konkurrent til fiskeinteressene.

Hensynet til næringsvirksomhet og andre samfunnsinteresser tilsier at seljakten bør benyttes til å redusere selbestanden.

Trondheim september 2007.
Fiskeridirektoratet region Trøndelag

INNHOLD:

- 0 Sammen drag**
- 1 Gjeldende retningslinjer**
- 2 Bakgrunn og problemstilling**
  - Status og situasjon**
  - Konsekvenser ved for lavt uttak**
- 3 Prosjektets formål og budsjett**
- 4 Prosjektgjennomføring**
  - Work-shop**
- 5 Videreføring**

0. Sammendrag

1. Gjeldende retningslinjer.

Fastsetting av kvoter for kystsel:

- Havforskningsinstituttet gir tilråing til
- Sjøpattedyrrådet - gir tilråing til
- Fiskeri- og kystdepartementet, - fastsetter og fordeler kvotene på steinkobbe og havert
- Fiskerdirektoratet har forvaltning av opplegget gjennom regionkontorene (7 regioner).

2 Bakgrunn og problemstilling

Formålet med forvaltning av sel på norskekysten er å sikre bærekraftige selbestander. Innenfor denne ramme kan kystsel beskattes som en fornybar ressurs og bestandene reguleres ut fra økologiske og samfunnsmessige hensyn.

- Kystsel er øverst i næringskjeden. De har få fiender.
- Sel tar mye fisk, noe som reduserer de lokale bestander av ulike fiskeslag. Dette reduserer lønnsomheten for lokale fiskere og går også ut over marinrelatert reiseliv som er viktig næring for kystområdene.
- Fra en rekke områder i Trøndelag og Helgeland er det vanskelig å få omsatt fisk på grunn av kveis. I tillegg er det dårlig lønnsomhet som følge av lavt utbytte.
- Sel reduserer mattilgang for sjøfugler og bidrar også til nedbeiting av taeskogen langs kysten.
- Bittskader på og skremmer oppdrettsfisk og skader på nøter som igjen øker faren for rømming.
- Sel tar laks i kilenøter og forstyrrer oppgang av laks i vassdrag.
- Generelt har manglende uttak i forhold til anbefalte kvoter forrykket og vil forrykke den økologiske/biologiske balansen (og det biologiske mangfoldet) i næringskjeden.

2.0 Status og situasjon.

- Kystsel er en ressurs som over tid ikke har vært forvaltet optimalt og som bare i liten grad utnyttes kommersielt.
- I perioden en har hatt kvoter på uttak av steinkobbe og havert har de største kvotene vært tildelt Trøndelag og Nordland. Av totalkvoten (750 dyr i 2006) på steinkobbe har Trøndelag og Nordland en kvote på 447 dyr. Totalkvoten på havert i 2006 er på 1186 dyr, hvorav 905 dyr for området Stad til Lofoten med tyngdepunkt i Trøndelag og Helgeland.
- For området Trøndelag – Helgeland er uttaket i forhold til kvoten av steinkobbe gjennomgående lav og for havert særdeles lavt (I 2005 hadde Sør-Trøndelag felling på under 10 %).
- Over tid er det etablert kolonier av kystsel på flere steder i Midt-Norge. I dette bilde har en Froan naturreservat – og landskapsverneområde som også har Ramsar-status.
- Kystsel skaper betydelige problemer først og fremst for kystfiskeriene, for det biologiske og økologiske marine miljø, for sjøfuglbestanden og for akvakulturnæringen.

ÅR	Antall som har fått godkjent lisens		Rapporter om fangst	
	Nord-Tr.lag	Sør-Tr.lag	Antall	% av godkjente
2002	113	325	77	17,5
2003	254	60	142	45,2
2004	160	48	36	17,3
2006	229	94	49	15,2

Kvote og fangst	ÅR			
	2002	2003	2004	2005
<i>Steinkobbe:</i>				
Kvote ST	85	171	171	171
Felt	79	126	79	101
Fellingsprosent	92,4	73,7	46,2	59,1
Kvote NT	10	10	10	10
Felt	11	10	5	13
Fellingsprosent	100	100	50	130
<i>Havert:</i>				
Kvote ST	80	400	400	400
Felt	23	84	50	38
Kvote NT	40	100	100	100
Felt	19	46	43	34
Fellingsprosent	47,5	46,0	43,0	34,0

2.1 Konsekvenser ved for lavt uttak.

Hvor mye sel som skal taes ut blir anbefalt av forskere som utfra telling og bestandsestimering vurderer bestanden. For lavt uttak av kystsel vil medføre at selbestanden øker, noe som igjen til en rekke problemer som:

- Kystsel er øverst i næringskjeden. De har få fiender.
- Sel tar mye fisk, noe som reduserer de lokale bestander av ulike fiskeslag. Dette reduserer lønnsomhet for lokale fiskere og går også ut over marinrelatert reiseliv som er viktig næring for kystområdene.
- Fra en rekke områder i Trøndelag og Helgeland er det vanskelig å få omsatt fisk på grunn av kveis. Opptil 100 % av fisken er infisert av kveis. I tillegg er det dårlig lønnsomhet som følge av lavt utbytte.
- Sel reduserer mattilgang for sjøfugler og bidrar også til nedbeiting av tareskogen langs kysten.

- Bittskader på og skremmer oppdrettsfisk og skader på nøter som igjen øker faren for rømming.
- Sel tar laks i kilenøter og forstyrrer oppgang av laks i vassdrag.
- Generelt har manglende uttak i forhold til anbefalte kvoter forrykket og vil ytterlig forrykke den økologiske/biologiske balansen (og det biologiske mangfoldet) i næringskjede.
- Lite fisk i områder vil også føre til mindre interesse for fiskere/fritidsfiskere. Dette vil igjen gå utover turisme/turistinteresser.

3. Prosjektets formål og budsjett.

Formålet med prosjektet var å utvikle nasjonalt pilotprosjekt hvor målsettingen var:

- Å bidra til verdiskaping av kystsel gjennom totalutnyttelse av ressursen også integrert mot reiseliv. Noe som omfattet næringsutvikling, kompetanseutvikling og initiering av forskningsrelaterte tiltak.

* Budsjett for prosjektet/økonomi.

*Kostnadene i budsjettet var kalkulert til **totalt kr. 120.000** og refererte seg til dekning og gjennomføring av work shop, samt utgifter til eksterne personer, etterarbeid og organisering av oppfølging.*

Finansieringen ble dekket slik:

- Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond	kr. 70.000
- Innovasjon Norge	kr. 50.000

Av de bevilgede midler ble det brukt ca. kr. 40.000 til å utarbeidet en brosjyre, "Hva er de små rundmarkene i fisk". Brosjyren ble trykket 3 språk. Denne brosjyren skulle være en informasjon om hva kveis i fisken kunne være forårsaket av.

Det er avholdt tre work shops, - den 8. juni 2006 på Sistranda, på Frøya Hotell og den 18. september 2006 på Fosen Fjordhotell og Abelvær i Nord-Trøndelag.

Alle disse work-shops samlet mange interesserte, - her kan nevnes at det var deltakere fra bl.a. fiskeri, akvakultur, turistnæring, kommuner, presse.

4 Prosjektgjennomføring.

Prosjektet har blitt gjennomført med tittelen:

”HAVETS STORVILT - FRA PROBLEM TIL VERDISKAPNINGSRESSURS”.

Siden møtene i stor grad fokuserte på muligheter for å kunne oppnå verdiskapning var en som møtearrangør fornøyd med sammensetningen av møtedeltakerne som igjen gjenspeiler større fokus på muligheter enn på problemer.

På møtene kom det klare signaler om at nåværende forvaltningsregime og regelverk ikke synes å være godt nok. Dette gjelder krav til jegere, type ammunisjon, forskjellige utfordringer ved jakt av havert i forhold til steinkobbe, tidspunkt for jakt, sikkerhet, kontroll av og tilbakemeldinger fra jegere , m.m.

Fiskeridirektoratet region Trøndelag hadde ansvaret for koordinering og gjennomføring av work shop.

5 Videreføring

Kystsel bør ikke alene betraktes som skadedyr som konsumerer økonomisk viktige fiskearter, sprer parasitter, ødelegger redskap og skremmer fisk. Det er viktig å betrakte kystsel som en ressurs, og vektlegge at produktene er miljømessige og sunne. Videre bør en tenke på at høsting av kystsel er en verdiskapning basert på lite forurensende virksomhet.

Med bakgrunn i diskusjoner på møtene vil en se nærmere på:

- *Hvordan få flere interessert i å jakte kystsel, - beskatning i forhold til anbefalt uttak.*
- *Meldeplikt for jegere som skal inn i aktuelle områder.*
- *Obligatorisk kurs, for eksempel informasjon om skudd mot sel i sjøen, behandling av sel, så som flåing og behandling av kjøtt.*
- *Sikkerhet under utøvelsen. Eks. opplæring i våpenbruk, type ammunisjon.*
- *Videre bør det gies opplæring/kurs i temaer som:*
  - *Hvor kan det jaktes?*
  - *Grunneiertillatelse for jakt.*
  - *Hva sier regelverket om jakting ute blant holmer og skjær?*
  - *Jakting fra båt.*
  - *Hva kan det avfyres skudd mot?*
  - *Avstandsbedømmelse på sjøen.*
  - *Hvilken type ammunisjon bør brukes?*
  - *Hvordan sikre at påskutt dyr kan innhentes?*

Med bakgrunn i ovennevnte mener vi Fiskeridirektoratet som forvaltningsorgan for kystsel bør vurdere følgende:

Det er i dag mangelfulle kunnskaper om seljakt mange steder, og det er derfor behov for å lære opp jegere, samt rekruttere nye jegere. Vi er opptatt av å sikre at de kvotene som fastsettes faktisk blir nyttet, og samtidig av å øke verdiskapingen knyttet til disse kvotene.

Trondheim september 2007

Vedlegg:

- Innlegg - Work-shop, Abelvær, 11. januar. 2006
- Innlegg – Work-shop, Frøya, 8. juni 2006.
- Innlegg – Work-shop Åfjord, 18. september 2006.

Litteraturhenvisning:

- Kystsel – fra problem til ressurs. v/Mona Gilstad
- Jakt på kystsel - Havets storvilt, v/Norges Jeger- og Fiskeforbund
- Selen - vår felles ressurs.